

20 පාඨම
හෙළ කලාවන්
සුරකිමු
ආධාරකය : පෙළ පොත /
ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ /
අන්තර්ජාලය

මහින්දාගමනයෙන් හා දුමින්දාගමනයෙන්
අප රටට ලැබුණ දායාද අතර ,

- බුදු දහම
- බෞද්ධ කලා ශිල්ප
- භාෂාව හා සාහිත්‍ය
- සත්‍යත්වය හා සදාචාරය

බෞද්ධ කලා නිර්මාණ අතර,

- ස්තූප
- වාහල්කඩ
- චේතියාසර
- බොධිසරය
- පියගැට පෙළ
- මූරගල
- කොරවක් ගල
- සදකඩ පහණ
- මුර්ති , කැටයම්, චිත්‍ර වැදගත් වේ

ථූපාරහ පුද්ගලයන් වෙනුවෙන් ස්තූප නිර්මාණය කර
වැදුම් පිදුම් කල යුතු බව බුද්ධ දේශනා වලදී සඳහන් කර
ඇත. එම ථූපාරහ උතුමන්,

- බුදු
- පසේ බුදු
- මහරහත්
- සක්විති රජු

විහාරස්ථානයට ගිය පසු නිවැරදිව වැදිය යුතු ත්‍රිවිධ චෛත්‍යය

ශාරීරික චෛත්‍යය - ස්තූපය

පාරිභෝගික චෛත්‍යය - බෝධිය

උද්දේශික චෛත්‍යය - බුදු පිළිමය

ගර්භයේ හැඩය අනුව ස්තූප ආකෘති 6කි

සන්ධාකාර - (සිනුවක් වැනි)

සටාකාර - (කලයක් වැනි)

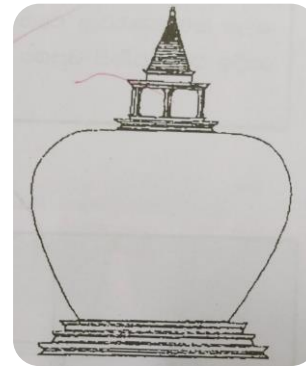
බුබ්බුලාකාර - (දිය බුබුලක් වැනි)

ධාන්‍යාකාර - (ධාන්‍යා ගොඩක් වැනි)

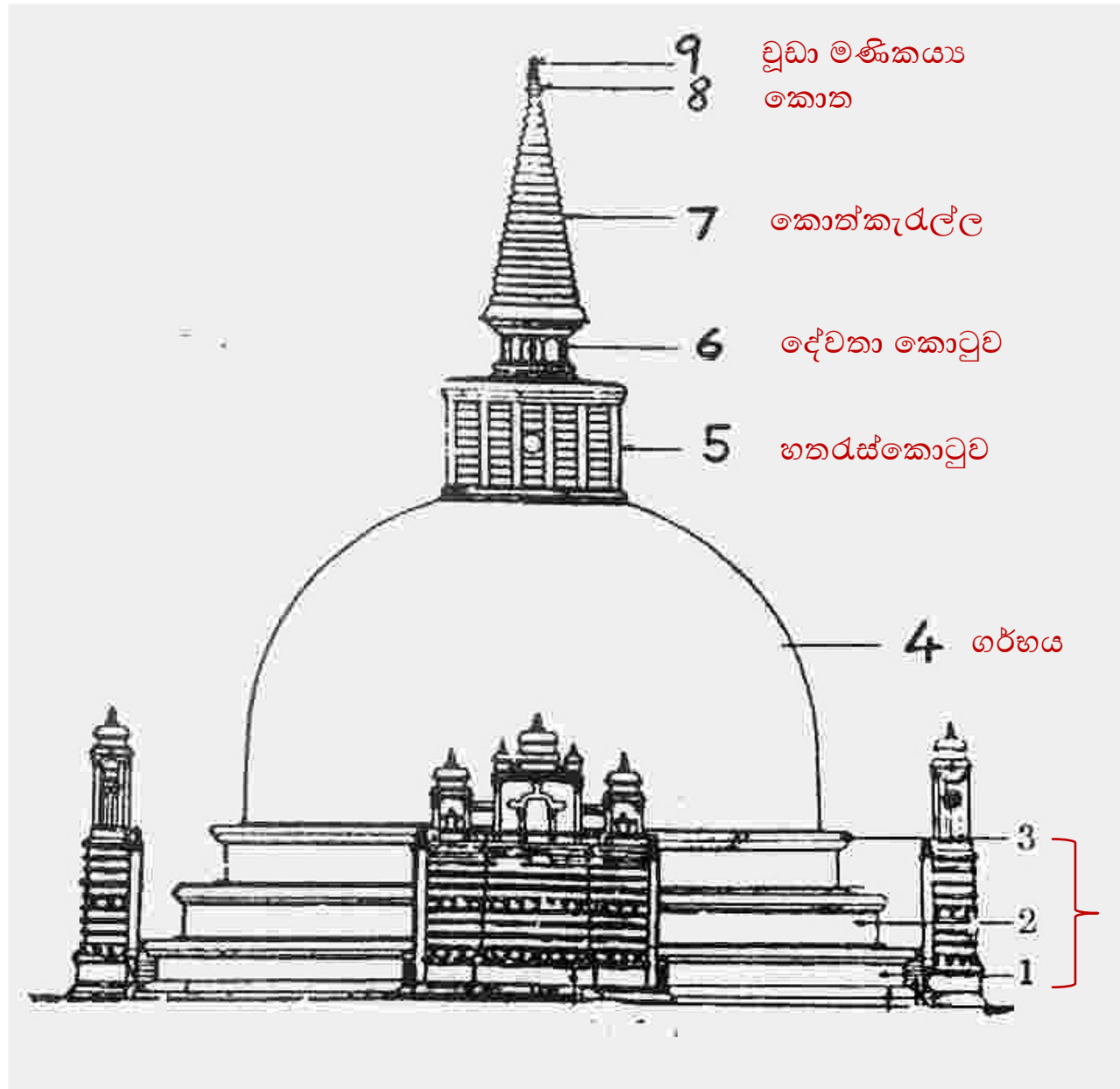

පද්මාකාර - (පියුමක් හෙවත් නෙලුම් මලක් වැනි)

අම්ලාකාර - (නෙල්ලි ගෙඩියක් වැනි)

ස්තූපාංග(ස්තූපයේ කොටස්)

ත්‍රිවිධ ජේසා

විජයාගාරය

(වේනියසර , දාතූගෙය , ධාතූසර)
ස්තූපයක ආරක්ෂාව සඳහා තනනු ලබන
ගොඩනැගිල්ලයි. මෙය වැදූම් පිදුම් කරන
අයගේ පහසුව පිණිස ඉදිකර ඇත. (
ථූපාරමය / අම්බස්තලය / ලංකාරාමය/
මැදිරිගිරිය)

වාහල්කඩ (ආයක)

ස්තූපවල ගර්භයට සම්බන්ධව සිටි දිසාවට
මුහුණලා තනන ලද අලංකාර තොරණක් වැනි
අංගයක් ඇත. එය වාහල්කඩ නම් වේ.
(මිරිසවැටිය ස්තූපයේ වාහල්කඩ , මිහින්තලේ
ස්තූපයේ වාහල්කඩ , රුවන්වැලි ස්තූපයේ
වාහල්කඩ)

* කලාත්මක බවින් අනූන වාහල්කඩ වනුයේ
මිහින්තලේ කණ්ඨක ස්තූපයේ වාහල්කඩයි.

බෝධිසරය

බෝධීන් වහන්සේ වටා නිමවන ලද පටු
පියස්සන් සහිත මණ්ඩපය බෝධිසරය
ලෙස හැඳින්වේ.

කලාත්මක බවින් අනූන බෝධිසරයක්
වන්නේ කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයේ
නිල්ලක්ගම බෝධිසරයයි.

පියගැට පෙල

පියගැට පෙල දෙකක් ආතර නිසින්
බරක් උසුලාගෙන සිටින
ඉරියව්වකින් නෙලා ඇති වාමන
රූප දැකිය හැක.

මුරගල

පියගැට පෙළ දෙපස කොරවක් ගලට පහලින් පියගැට පෙළේ ආරක්ෂාව අරමුණු කර ගෙන මුරගල ඉදිවේ .හොදම මුරගල අනුරාධපුර රත්න ප්‍රාසාදයේ මුරගලයි.(ආරම්භයේදී මුරගල කැටයම් රහිතව තිබුණ අතර පසුව පුන් කලස , වාමන රූප , නාග රූප එකතු විය)

මුරගලට ඉහලින් පියගැට පෙළ දෙපස මෙම කොරවක් ගල ඉදි වේ. කැටයම් සහිතව හෝ රහිතව අත්වැලක් ලෙස දිගැටිව ඇති ගල් පුවරුව කොරවල් ගලයි.

කොරවක්කගල

මුරගලට ඉහළින් පියගැට පෙළ දෙපස
මෙම කොරවක්කගල ඉදි වේ. කැටයම්
සහිතව හෝ රහිතව අත්වැලක් ලෙස
දිගැට්ව ඇති ගල්පුවරුව කොරවක්කගලයි

සදකඩ පහන

බෞද්ධ සිද්ධස්ථානයට පිවිසෙන පියගැට පෙළ අරම්භයේ දක්නට ලැබෙන අද්විතීය නිර්මාණයන් ලෙස සදකඩ පහණ ලෙස හැඳින්වේ. කලාත්මක බවින් අනූන සදකඩ පහණ වන්නේ අනුරාධපුරයේ බිසෝ මාලිගය අසල ඇති සදකඩ පහණයි.

සෙනරත් පරණවිතාන මහතා පවසන්නේ අනුරාධපුර යුගයට අයත් සදකඩ පහණින් හව චක්‍රය අර්ථවත් වන බවයි.

*ගිනි දැල්ල - කෙළෙසුන්

*සතුන් හතරදෙනා - ඇතා - ජාති (ඉපදීම)

ගවයා - ජරා (වයසට යාම)

අශ්වයා - ව්‍යාධි (ලෙඩ වීම)

සිංහයා- මරණ (මරණය)

*සංකීර්ණ ලියවැල - තණහාව

*හංසයා - සසර බියෙන් මිදී නිවන කරා යෑම

*සරල ලිය වැල - තුනී වූ තණහාව (තණහාව අඩු වීම)

*නෙලුම් මල - සසරින් එතෙර වීම

පොළොන්නරුව යුගයේ දී හින්දු ආගමේ ආභාසය නිසා සදකඩ පහණෙන් ගව රූපය ඉවත් විය

අනුරාධපුර - පොලොන්නරුව චිත්‍ර

අනුරාධපුර යුගයේ චිත්‍ර
හමුවනුයේ සිහිරියේ හා හිඳගල
යන ස්ථානවලිනි.
පොලොන්නරු යුගයට අයත් චිත්‍ර
හමුවනුයේ මහියංගන ස්තූපයේ
හා දිඹුලාගල ලෙන්. තිවංක
පිළිම ගෙය ගෙය යන
ස්ථානවලදීය.

ඇගයීම - : කලා නිර්මාණ ආරක්ෂා කර ගැනීමට ගත යුතු පියවර කවරේද ?

පිළිතුර -

- * පෞරාණික ඉතිහාසය කලා නිර්මාණ තුළින් හෙළි වන නිසා එවා ආරක්ෂා කර ගත යුතු බව ජනතාවට දැනුම් දීම
- * පුරාවස්තු වලට හානි කිරීම දඬුවම් ලැබිය හැකි වරදක් බව නීතිගත කිරීම
- * විනෝදචාරිකා / අධ්‍යාපන චාරිකා වලදී කලා නිර්මාණ වලට හානි සිදු විය හැකි බැවින් ඒවා ආරක්ෂා කිරීමට විධිමත් පියවර රජය මගින් ගැනීම
- * පුරාවස්තු වලට හානි පමුණුවන්නේ නම් එ පිළිබඳ බලධාරීන් වන පුරාවිද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුව දැනුවත් කිරීම.